

Reklamacije za list so poštne proste.

Inserati: Enostopna petit vrstica 30 v; po-
gojem prostor 50 v; razglesi in poslano
vrstica po 60 v; večkratni objavi po do-
govoru primeren popust.

Št. 95.

NAPREJ

Glasilo jugoslov. socialno demokratične stranke.

Izhaja razen nedelj in praznikov vsak
dan opoldne.

Naročnina po pošti z dostavljanjem na dom
za celo leto K 36—, za pol leta K 18—, za
četrto leto K 9—, za mesec K 3—. Za Nem-
čijo celo leto K 40—, za ostalo tujino in
Ameriko K 48.

Posamezna številka 14 vin.

V Ljubljani, petek dne 26. aprila 1918.

Leto II.

Preobrat v delavskem razredu.

Vsi živimo še pod vtisom razmer izza mirnih časov. Le tuhtam nam stopijo pred oči silne družabne preosnove, ki jih je povzročila vojna. In vendar je vojna popolnoma izpremenila ves ustroj družbe, prevrnila vse gospodarske, socialne in politične razmere. V sesti si moramo biti teh posledic težkih preobratov, da spoznamo svoje nove naloge.

Vojna je pred vsem bistveno izpremenila sestavo industrijskega delavstva. Večina delavcev, ki so delali v mirovnih časih v naših tovarnah, delavnicih in rudnikih, je odšla k vojakom. Na njihova mesta so stopili popolnoma novi delavski sloji. Vojna industrija je zvala desettisoče, ki niso prej — pred vojno so delali na kmetih — še nikdar opravljali tovarniškega dela. Mnogo tisoč beguncov iz dežele, kjer so bili boji, je došlo v vojni industriji zaslužek. Poleg tega pa so z vojno vtaknili stotisoč žen v tovarne. Tako je nastalo popolnoma novo industrijsko delavstvo. Na mesto izčenih delavcev, ki so že četrto leto na fronti, stojijo žene, mladi delavci in neizvežbane delavne moći, ki se bile odvzete poljedelstvu.

Industrija se je morala prilagoditi tej novi sestavi delavstva. Delovno postopanje se je temeljito izpremenilo. Mnogo novih strojev se je postavilo, ki nadomeščajo ročno delo izčenih delavcev, in morejo delati na njih neizvežbane delavne moći. V mnogih slučajih se je razdelitev dela v obratih popolnje uredila, namreč, delo, katero je prej opravljal izčen delavec, se je razdelilo v celo vrsto delnih del, od katerih vsako oskrbuje druga ženska moč. Zelo olajšala se je ureditev delovnega postopanja z močno tendenco za množinsko izdelovanje s tem, da izdelujejo manj vrst blaga. Tako se sedaj izdeluje dve ali tri vrste blaga, kjer se je prej moral delati po cel tucat vzorcev. Podjetniki so spoznali to prednost tipizirane množinske produkcije in bodo skoro gotovo to produkcijsko metodo uvedli tudi ob mirnem času. Za delavske razrede ima vsa ta razvojna tendenca moderne industrije največji pomen.

Po končani vojni se bodo delavci, ki stoje danes še na fronti, vrnili domov. Toda mnogi od njih ne bodo več našli delavnic, katere so zapustili. Izčeni delavci bodo našli žene in neizčene tam, kjer so nekdaj delali sami. Mnogo žen, ki so tekmo vojne prevzale razne poklice, ki so jih izvrševali prej možje, ostane tudi po vojni pri teh poklicih. Od delavcev, ki so bili izvabljeni tekom vojne iz vasi v mesto, od kmetije k industriji, se jih bo prav malo vrnilo nazaj k poljedelstvu. Nasprotno! Mnogo kmetskih sinov in poljskih delavcev, ki so tekmo vojne na leta živelj kot vojaki v mestih, se ne bo vrnilo v vasi in bodo prav tako iskali služb v industriji. In mnogo izčenih delavcev se bo prepričalo, da jih sploh ne rabijo več, ker se je med tem delovno postopanje preuredilo, delovni proces avtomatiziral, človeška roka nadomeščala s strojem in izčeno delo delilo na neizčeno delno delo.

V industrijskih strokah, kjer pripravljajo domače sirovine, se bodo te težave mogle razmeroma še lažje in hitrejše premagati, kajti v teh industrijah bodo takoj po vojni dohajala dobra, obilna naročila, kar bo omogočalo, da bodo dobili delavci, vračajoči se s fronte domov, lahko delo, ne da bi se odpustili delavci, ki so se med vojno nastavili nanovo. Tako bo n. pr. industrija strojev preobložena z naročili, saj bo treba stare, popolnoma obrabljeni stroje nadomestiti z novimi, in novonakupičene glavnice porabiti za povečanje svojih obratov, tedaj k postavitevi novih strojev. Ravnotako bodo stavbna obrt in vse industrije, ki se naslanjajo na stavbeno delovanje, rabile mnogo delavcev. Saj se med vojno ni moglo zidati in graditi in se bo pač po vojni skušalo pohititi, kar se je zamudilo. Težje bo seveda za industrijske stroke, ki pripravljajo inozemske sirovine. Njim bo še leta in leta po vojni manjkalno sirovine. Delavci te branže bodo našli tovarniška vrata zaprta. Ravnotako bo slaba predia tudi kemični industriji in industriji, ki izdeluje dušik, iz katerega danes izdelujejo razstrelivo. Te industrije bodo svoje obrate izdatno morale zmanjšati in velik del delavcev odpustiti.

Agitirajte za „Naprej“! Pošiljajte
ga vojakom!

Demonstracijski štrajk v Budimpešti.

Budimpešta, 19. aprila.

Ko je ministrstvo za volilno reformo podpisalo svoj odstop, je celokupno delavstvo budimpeščansko in okolica storila prvi korak v novem razdobju za boj volilne pravice. Preprosto izražanje volje je bilo dovolj, da se je izpremenilo v velikansko demonstracijo in vladajočim razredom dalo vpogled v duševno življenje in idejni potek proletarijata. Demonstracija, ki se je izvršila v vseh industrijskih obratih ob istem času in ob napovedani urki, dokazuje solidarnost delavstva in kaže, da delavstvo še dolgo ni utrujeno volilnega boja in da je pripravljeno voditi ta boj za politično svobodo nasproti novim mahinacijam sovražnikov volilne pravice še srdečje in močne.

Demonstracija delavstva je obstajala iz mirne izjave, ki se je v obratih proglašila na slovesen način. Kakor ob drugih delavnikih je delavstvo tudi dne 19. t. m. pričelo znotraj z delom. Noben ni izostal, celo delavci, ki so bolni, so došli po možnosti na svoja delovna mesta. Mirno in trezno se je opravljalo težko delo, nič se ni razločevalo od drugih dni.

Ko pa je kazalec ure kazal poldvanajstih, je počivala roka, vsi stroji so obstali, globok mir je vladal v bližnjih minutih do zadnjega kotača. Na cestah je ob tem času prenehal cestni obrat električne železnice, vsak voz je obstal. In prešinjen prave solidarnosti proletarijata je nehote stal tovorni voznik pri konjih, cestni pometač je položil metlo na stran . . .

V tem mogočnem, mirnem odmoru so se zaupniki delavcev uredili v vseh obratih v depuraciji in šli pred vojaške komandante in pred vodstvo obratov. V kratkih, pač pa vsebine polnih besedah je izročila vsaka deputacija komandanu in vodstvu enako se glasečo dolgo spomenico, ki slove med drugim:

Pred letom dni smo organizirani delavci izročili vlogo, v kateri se odločamo za najobsežnejši boj v doseg demokratične volilne pravice. Položaj je bil takrat tak, da je kralj naročil vladu, da izdela volilno pravico, ki »odgovarja velikim časom«, v katerih živimo, in velikim žrtvam naroda. Toda vlada in njene stranke so se volji kralja postavile nasproti. Radi tega smo se odločili, da se Tiszu odvzame moč. S pomočjo meščanstva se nam je to posrečilo. Toda volilne pravice do danes še nismo dobili. Sedaj stojimo tu tako kakor pred letom dni kot brezpravne parije, ki ne morejo imeti nobenega vpliva na pravčitu dežele. Ako so bile naše zahteve pred letom dni spoznane kot prave in pristne, toliko bolj so te upravičene po preteklu leta. Koliko krv in znoja smo vnovič žrtvovali, naši otroci in mi na bojiščih, v tovarnah, rudnikih, na deželi, da sovražne čete niso opustošile in pohodile te dežele! Koliko smo si utrgali, koliko izgubili na življenju in zdravju, koliko telesnih in duševnih muk smo morali zopet prenašati nanovo! Ko smo morali izvedeti, da je kljubajoča volja Tisze večja, kakor slovesna obljuba kralja, smo od 18. do 21. januarja pokazali s trdnevnim štrajkom, da imamo dovolj lepih besedi in praznih obljub in da si izboljemo svoje pravice. Mi trdimo, da domovina lažje pogreša Tiszu in njegove družbe, kakor pa dela naših rok. Prisegamo, da bomo, ako zakonski načrt Wekerlejeve vlade ne vsebuje minimalnih razširjenih pravic, uporabili vsako pripravno sredstvo za doseganje naših pravic. Ako bo imenovana vlada, ki ne bo takoj urenjila po kralju že odobrenega načrta volilnega prava, tedaj ne prevzamemo za nemoteno vzdržanje obratov nobene odgovornosti. To je dokument naše trdne odločitve. Ko čakamo na odgovor, naj se delo nadaljuje, ako pa pride na krmilo reakcija, tedaj bo vzplamel boj do zmage! Dolgo časa smo zaupali in čakali. Odgovornost naj nosijo oni, ki so zlorabiljali naše zaupanje in našo potrebitjivost.

Delavci obrata.

Gospodje, ki so prevzeli spomenico, so izjavili, da jo izroče na »pristojno mesto«. Tihi in resni so se zaupniki zopet odstranili in vrnili na delo. Med tem je bilo poldne. Delavci so zapustili tovarne in delovne prostore, da gredo h kosišu. Tudi na cestah je z odmorom pri kraju, električna vozi zopet, voznik požene konje, cestni pometač pometa . . .

Po preteklu opoldanskega časa so delavci stali zopet v obratih, vsak na svojem mestu.

Budimpešta, 22. aprila. Delavstvo po celem Ogrskem je danes na imponujoč način demonstriralo za volilno pravico s poldnevnim štrajkom. Po vseh tovarnah Budimpešte so praznovali, promet je bil ustavljen, kavarne in trgovine so bile zaprte. Delavstvo se je v imponantnem izprevodu pomikalo v mestni gozd.

Demonstracije se je udeležilo nad pol milijona delavcev. Govorili so na sedmih krajih v mestnem gozdici. Povsod se je enoglasno sprejela resolucija, kjer delavci izjavljajo, da protestirajo proti zavlačevanju volilne reforme, katero sta jim kraljeva beseda in vladni program zagotovila, in izjavljajo dalje, da igra Wekerle z zakletimi sovražniki volilne reforme isto igro in hoče pomagati narodni delavski stranki do moči.

Zborovanje je pozivljalo socialnodemokratično delavstvo, da podvzame vse, kar mogoče, da se vrže tak vladni sistem, in da uporabi proti vladu v političnem boju možno sredstvo.

Iz province se javila iz trideset krajev, da je povsed popoldne izbruhnil štrajk in se povsod v velikih zborovanih enoglasno in z velikim navdušenjem sprejela enaka resolucija.

Politični pregled.

Dr. Seidler v avdijenci. V tork dopoldne je sprejel cesar ministrskega predsednika vitez Seidlerja v posebni avdijenci in pozneje tudi ministra notranjih zadev grofa Toggenburga. Popoldne se je nato vršil ministrski svet. Zatrjuje se, da so ta posvetovanja v zvezi z notranjopolitičnim položajem in s prehranjevalnim vprašanjem.

Krisa v gospodski zbornici. Tudi gospodski zbornica ima svojo krizo. Predsednik zbornice, knez Alfred Windischgraetz, je ministrskemu predsedniku dr. Seidlerju poslal pismo s prošnjo, naj mu pri cesarju izposluje dovoljenje za odstop iz tega parlamentarnega urada. Vzroka je baje iskat v nesoglasju z večino zbornice, ki zahteva, da se sklice plenarna seja gospodski zbornice v svrhu, da se omogoči razgovor o političnem položaju.

Podržavljanje premogokopov. Razprave o davku na premog v finančnem odseku se je udeležil tudi minister za javna dela vitez Homann, ki je odgovarjajoč razum govornikom opozarjal, da je pred kratkim predložil poslanski zbornici načrt zakona o pridobivanju in prometu s premogom, s katerim naj se faktično uvede monopol za produkcijo. V smislu tega načrta se pologoma izvede podržavljanje premogokopov. Kar se tiče zvišanja cene premoga, je minister opozarjal, da se zvišanju cen ni bilo mogoče izogniti v dobi, ko naraščajo cene obratnih sredstev in delavske mezde. Minister ne trdi, da je preskrba s premogom zadovoljiva, a storilo se je vse, kar je v danih razmerah bilo mogoče. Producija se je lani znižala od 47 milijonov ton na 40 milijonov. Poslane Mikas je predlagal, naj se podržavi tudi trgovina s premogom. Po daljši debati je odsek sklenil, da se o vladnem načrtu prične špecialna debata.

Avtrijska družba za mednarodno pravo. Na Dunaju se je ravnokar ustanovila avstrijska družba za mednarodno pravo. Na ustanovnem zborovanju je poslanik baron Macchio očrtil cilje nove družbe. Ustanovi naj se mednarodna pravna pisarna za orient in bližnji vzhod. Nova institucija je neklicana, da stope v stik z neutralci in svojedobno tudi s sedanjimi sovražnimi državami.

Kruh za italijanske ujetnike. Italijanski poslanski zbornici se je predložil nasvet, naj se v Avstro-Ogrski in v Nemčiji nahajajočim se italijanskim ujetnikom na državne stroške preskrbi dnevna racija kruha.

Italija in mirovni razgovori. Švicarskim listom se poroča, da je Italija za prihodnjo konferenco entente priglasila predlog, da se smejo v prihodnje mirovni razgovori s sovražnikom pričeti le tedaj, če v to dovolijo zvezne države.

Pred splošno stavko v Švici. Delavske organizacije v sičinskem kantonu, izvzemši črkostavce, so se izrekle za splošno stavko, da tako zadoste zahtevi solidarnosti s socialisti v notranjosti Švice.

Peklenski stroji v Curihi. Ob prekopu mesta Curihi so našli peklenske stroje. Bombe, opremljene z električnim zažigalnikom, bi bile zadostovale po mnenju strokovnjakov, da bi bile mogle razstreliti s svojo eksplozivno močjo ves curiški industrijski okraj. Oblasti menijo, da gre za sabotažo.

— **Paroplovna zveza med Bulgarijo in Rusijo.** Bulgarski parnik »Bulgaria« je prišel iz Odese v Varno. Parnik »Varno« pričakujejo v par dneh. Paroplovna zveza med Bulgarijo in Rusijo je torej zopet popolnoma upostavljena.

— **Besarabsko ministrstvo.** Iz Jaša poročajo, da bo sedanj besarabski kabinet odstopil in nadomeščen z vladom, ki jo bo sestavil Pelivan. Besarabski ministrski predsednik Cihureanu in prvi predsednik deželnega sveta Inculetz, na čigar mesto je prišel pred nekaj dnevi Stere, bodo vstopili kot ministri brez portefeuilla v rumunski kabinet. Te spremembe se bodo izvrstile po misnjem sklepu.

— **Otožba proti bivšemu carju.** Ruski listi poročajo, da je predsednik revolucionarnega sodišča sovjetu ljudskih komisarjev izročil preiskovalno gradivo proti Nikolaju Romanovu — bivšemu carju. Bivši car je obdolžen, da je ponovno kršil ustavo in potrdil celo vrsto političnih odsodb. Glavna točka otožbe proti Nikolaju Romanovu pa je vstop Rusije v svetovno vojsko, ki je uničila milijone ruskega ljudstva.

— **Bivši car in boljševiki.** »Havas« poroča iz Petrograda: Boljševiki ne bodo obsoditi carja Nikolaja.

— **Španski mirovni kongres.** »Petit Parisien« poroča iz Madrixa: Sedmi mednarodni kongres bo zboroval v Pantanderiju na Španskem. Kralj je dal kongresu na razpolago Magdalensko palačo.

— **Cela Irska stavka.** »Nieuwe Rotterdamsche Courant« poroča iz Londona dne 24. t. m.: V celi Irski, izvzemši ulstrske grofije, je počivalo včeraj delo v znak protesta proti brambni dolžnosti. Železniški promet je bil ustavljen. Dežela je brez plina, brez električne, brez časopisov. Po vsod so se vršili shodi proti brambni dolžnosti.

— **Angleški napad na flandersko obalo.** Iz Berlina se uradno poroča, da so angleške pomorske čete v noči od 22. do 23. aprila izvršile velikopotezen napad na bazo nemških podmorských čolnov na flanderski obali. Po ljutem obstrelevanju se je številna flotila križark, torpednih rušilcev in motornih čolnov pri Ostende in Zeebrugge približala obali z namero, da razruši in uniči jezove in pristaniške naprave. Štiri kompanije pomorščakov naj bi se izkrcale ter zasedle pomole in obrambne naprave. Le 40 pomorščakov se je moglo izkrcati, ki pa so deloma mrtvi, deloma živi prišli v naše roke. Po angleških križark, trije rušilci in večje število sovražnih čolnov je bilo potopljenih. Naše izgube so neznatne.

— **Angleški vojaški oproščenci vpoklicani.** Iz Londona se brzjavno poroča: Glasom kraljeve naredbe so k vojaškemu službovanju vpoklicani vsi doslej oproščeni moški do 23. leta. Vpoklicanih je bilo tudi 320.000 v industrijskih podjetjih zaposlenih delavcev.

— **Guatemala v vojnem stanju z Nemčijo.** Vlada republike Guatemala razglaša, da se nahaja od včerajnjega dne v vojnem stanju z Nemčijo.

Dnevne beležke.

— **V nujni izredni seji ljubljanskega občinskega sveta.** ki se je vršila smoči, je župan gosp. dr. Tavčar izrečno zavračal nekje trditve, da bi bil govor župana na torkovi seji povzročil demonstracije. On je prepričan, da to ni mogoče in da to ni res. Šest let je župan in je delal, kar je mogel, da ga pa kdo prežene z županskega stola, nima nič proti temu. Obžaluje demonstracije, ki niso bile politične, so bile pa organizirane po njegovem mnenju od tujih elementov. Za škodo sicer ni odgovorna občina, ki je nastala, vendar naj občina tozadevne prošnje blagohotno upošteva. Vsekakor se pa mora občina pobrigati, da dobi za bodoče tedne živil izven kontingenta, ker je res mnogo ljudi, ki ne morejo živeti ob tem, kar dobe ali si morejo kupiti. Deželna vlada je za sedaj nakazala 2 vagona marmelade, 1 vagon ješprena, 1 vagon kaše, 5 vagonov krompirja (ki šele pride) in 4000 kg masti, da se čimprej razdeli. Naloga občinskega sveta je, da apelira pomirljivo na ljudstvo, storiti naj isto tudi časopisje in slednjič naj naroči občinski svet aprovizačnemu odseku, da pospeši oddajo blaga, ki ga ima dobiti. Župan stavi nato daljšo resolucijo. K resoluciji omenja občinski svetnik Mlinar, da se mu zdi neumestno, če se zvraca kritiko na gotov naslov. Demonstracije so bile momentan izbruh razmer, ki so imale potem neprijetne posledice. Resolucijo, ki jo je občinski svet sprejel, objavimo jutri.

— **Zdravstveno stanje v ljubljanski občini od 14. do 20. aprila 1918:** Novorojenčev je bilo 15, mrtvorojenca 2, umrlo je 26 oseb (14 domačinov in 12 tujcev), za jetiko 8 (4 tujci), vsled mrtvoudu 2 osebi, za različnimi bolezniimi 16 oseb. Za infekcijoznimi bolezniimi je obolelo: 1 domačin za škrhalico, 1 domačin in 4 vojaki za tifuzom, 1 vojak za griže; za kožami je obolel 1 vojak in umrl.

— **Naznanitev gonilnih in električnih strojev ter transformatorjev.** je odredila naredba trgovinskega ministrstva že z dne 12. dec. 1915. Vsled nove odredbe, ki

— **Vabilo k redni odborovi seji,** ki se vrši v petek, dne 26. t. m. ob pol 8, zvečer v društveni sobi. Prosim, da se radi najnosti zadovoljite zanesljivo udeležite.

— **Prosimo pojasnila.** Tržaška »Edinost« prinaša v poročilu o svojem nedeljskem snemu med drugim tudi sledi: »Gospodnji je nato Štefan Bajon, ki je želel, da naj bi zborovanje izreklo svoj protest tudi proti škodljivcem naroda v socialno demokratski stranici, a je pozneje umaknil svoj predlog po pojasnilu, da se bo o stvari govorilo na drugem zborovanju (?) pri cemer pa je treba priznavati, da je itak v socialno demokratski stranki sami vstali močan odpor proti oni protinarodni struci.« — Vprašali bi samo eno, in sicer, da bi nam gospodje pri »Edinosti« duvodali, katera je tista protinarodna struja v naši stranki, da bomo vsaj vedeli. Ker mi smatramo da je naše delo ravnotako v narodno krajstvo kot drugih. Zaradi tega tako insinuacijo z osumnjičitvijo okranjammo od sebe.

— **Predavanje.** V soboto, dne 27. aprila ob 8. zvečer predava v veliki dvorani »Delavskega doma« (ulica Madominična 15) dr. Pavel Giroselj iz Ljubljane o predmetu »Laikota« (fiziologija prehrane). Tržačani gotovo ne plavamo v izobilju sedmih mastnih egiptovskih letin. Seznamili smo se s pomanjkanjem praktično prav dobro; prav nič nam torej ne bo škodil še teoretični pouk o »laikoti«, ki nam ga poda v soboto priznan strokovnjak. Kdor dr. Giroščija pozna, ve tudi kako živahen predavatelj je ta naš prirodoslovec in ne bo zamudil urice renskega pouka. Ze pri Cankarjevem je naše občinstvo z naravnost ogromno udeležbo sijajno pokazalo, da mu ni le za lahko in plehko zabavio, temveč da stremi za pravo duševno poglobitvijo. Takemu občinstvu vsa čast. S tem ravno izsilimo pri drugorodcem priznanje o naši kulturni zrelosti. Zato pa v soboto vsi k Giroščijevemu predavanju. Cene so iste (60 vin., odm. 40 vin.); za dobro ventilacijo bo tudi preskrbljeno. — »Ljud. oder.«

— **Rekvizicijski na Kranjskem ne bo.** Poslanec Jarc je posredoval v osrednjih uradih glede rekvizicij žita v južnih deželah. Dobil je zagotovilo, da pridejo v poštev le one dežele, ki so v zastankih, da pa so južne dežele, med njimi Kranjska, od teh rekvizicij izključene.

— **Draginske doklade za državne uslužbence.** Uradna »Wiener Zeitung« priobča odredbo finančnega ministrstva v dogovoru z drugimi ministrstvimi, s katero dovoljuje enkratno doklado k dohodkom državnih uslužbencev vsled izrednih vojnih razmer. Odredba stopi v veljavo 1. maja; dalje dovoljuje odredba enkratno doklado državnim uslužbencem v pokoju, vdovam in sirotam državnih uslužbencev in osebam, ki dobivajo miloščino.

— **Oddajanje močnatih jedil v gostilniških in krčmarskih obratih.** Deželna vlada razglaša: V občinah in krajih, in sicer: v deželnem stolnem mestu Ljubljana, izvzemši kraje: Črnavas, Ilovica, Hauptmanica in Karolinska zemlja, v krajni občini Vič ter v soseskah Zgornja Šiška, Moste, Selo in Vodmat se smejo v gostilniških in krčmarskih obratih oddajati močnata jedila le, če se odvzame dotedni del izkaznice o porabljaju kruha in moke. Z močnato jedjo se razumeva po smislu tega ukaza jed, ki je napravljena pretežno iz žlahtne ali kakih druge nadomestne moke in se oddaja kot samostojna jed ali kot priklada. Izvzete so v juho vkuhane priklade, toda le v dosedaj običajni izmeri. Za vsako poročilo take močnate jedi (priklade) se mora odvzeti polovica na 50 gramov glasečega se odrezka izkaznice o porabljaju kruha in moke. Odrezki izkaznice se morajo poprečno razrezati. Podjetniki gostilniških in krčmarskih obratov so dolžni, vsakokrat, kadar oddajajo poročilo močnate jedi, odvzeti odpadajočo polovico odrezka izkaznice. Ako se ta predpis ne upošteva, je kazniv tudi gost. V kolodvorskih gostilnicah se smejo vlagovnemu spremnemu osebju in potnikom, ki se izkažejo z veljavnim, na dalje kiot 10 km dolgo progo se glasečim voznim listkom, oddajati močnate jedi (priklade) za oseben použitek med vožnjo tudi brez predložene izkaznice. Prestopki tega ukaza kaznuje politično okrajno oblastvo na podstavi § 6 ukaza urada za prehranjevanje ljudi z dne 31. januarja 1918. l. drž. zak. št. 41, z denarno kaznijo do 20.000 kron ali z zaporom do šest mesecev. Tudi se more izreci izgniba obrtnice pravilce.

— **Naznanitev gonilnih in električnih strojev ter transformatorjev.** je odredila naredba trgovinskega ministrstva že z dne 12. dec. 1915. Vsled nove odredbe, ki

strstva že z dne 12. dec. 1915. Vsled nove odredbe, ki jo danes razglaša državni zakonik se dolžnost naznati in parne kotle.

Poslanec Franča je vložil dne 29. januarja t. l. ministrstvu za deželno brambo naslednjo interpelacijo: Na rojstni dan umrela cesarja, 18. avgusta 1914, je prijela patrula bosanskih vojakov poddesetnika Jožeta Eberta in sanitetna vojaka Franca Buzeka ter Jožeta Douhlika, vse od litvanskih sanitetnih zborov. Kaj so zakrivali, se ni dogنا, niso jih niti zaslišali, niti jih postavili pred sodišče, kljub temu, da je bilo v bližini gotovo kako vojaško sodišče. Poveljnik v Sabcu je zapovedal na svojo pest vojaški patruli, omenjene tri vojake na mestu prebosti z bajonetom. Ta patrula se je branila izpolniti kruto povelje, na kar je dal poklicati poveljnik drugo patrulo, ki je izvršila z bajonetom na mestu usmrtilitev. Temu strašnemu prizoru, ki se je vršil omenjenega dne ob 10. dopoldne pred cerkvijo v Sabcu, je bila priča cela vrsta ljudi, tamošnjih prebivalcev in vojakov infanterijske divizije. Vojaki so padli duhovniku, c. in kr. vojnemu kuratu Petru Ivanu Sertiču iz Osjeka, ki je bil slučajno navzoč, pred kojima in ga milo prosili, naj jih ne umore. Ta duhovnik jih je dal tudi v sveto olje. Vprašamo! Kaj hoče minister ukreniti, da bo omenjeni poveljnik, ki je odredil na svojo pest usmrtilitev tenu ljudi, ne da bi bil ugotovil, kaj so zakrivali, za to svoje dejanje, ki je zahtevalo tri človeške žrtve in ki je neizbrisna sramota za armado, po pravici in po zaslugu kaznovan?

— **Železniška policija.** V Budimpešti se je vršila te dni enketa, v kateri je bilo sklenjeno uvesti železniško policijo. Na Dunaju in v Budimpešti naj uradijo po en načelnik te policije. Monarhija naj se razdeli v 32 železniško-policističkih okrajev.

— **Vztrajajmo!** Bilanca avstrijskega kreditnega zavoda za trgovino in obrt znaša za 1917. leto 64,437.071 krom kosmatega dobička proti 53,140.332 krom v lanskem letu in 29,170.883 K čistega dobička proti 26,166.899 krom v lanskem letu. Upravni svet je sklenil zvišati dividendo od 36 na 39 krom. Izredni fond se zviša za 4 milijone krom in pokojninski fond za 2 milijona krom.

— **Smrtna nezgoda na ljubljanskem kolodvoru.** Včeraj popoldne se je pripetil na ljubljanskem kolodvoru žalosten slučaj smrtnne nezgode. Desetletna deklica Marija Koščenina je nabirala premog tik ob železniškem trku izpod železniških voz in ni pazila na lokomotivo, ki je prišla, da odpelje vagone. Nesrečni deklici je odtrgal obe nogi in roko. Prva pomoč je ni mogla več rešiti — izdihnila je kmalu nato.

— **Vlom v vojaške transportne vagone.** Iz Maribora poročajo: Nedaleč od Maribora je stal na progi vojaški transport, ki je bil napolnjen z orožjem, konservami in drugim blagom. Ob 1. ponoči je prišel k transportu vojni orožnik s tremi infanteristi in rekel vojaškim stražam, ki so čuvale transport, da mora revidirati vagon. Toda vojaške straže mu tega niso hotele dovoliti, takar se je orožnik zvovjal na svojo orožniško službo, na dobljeno povelje in je pretil končno z orožjem, če se mu ne bi ugodilo. Straže so nato odnehalo in vojni orožnik je pričel »revidirati transport in vzel nekaj zabojev z revolverji, konservami itd. Enemu možu vojaške straže je postala vsa stvar sumljiva in je protestiral proti temu, da bi odvzeli orožnik in infanteristi zaboje s seboj. Orožnik mu je odgovoril s strehom in odšel nato z blagom. Pozneje se je izvedelo, da je bil ta vojni orožnik lopov. — Podobne goljufije pa se dogajajo neprestano. Tako se vlači v poljčanskem okraju tak hudec kot »vojni orožnik«, »rekvirira« pri kmetski živila i. dr., če pa se ljudje kaj zoperstavljajo, jim grozi z orožjem in tako strahuje. Taki dogodki se dogajajo le zato, ker se je silno zmanjšalo število orožnikov po deželi, odkar so jih toliko odpolnili delat mir (?) v Ukraino in druga izvenavstrijska ozemlja.

— **Osmo avstrijsko vojno posloilo** bo po zatrdilu finančnega ministra razpisano najpozneje do konca maja.

— **Obupno dejanje žene.** Gospa Elza Ceconi je ustreila v torek svojega moža Marija, uradnika splošne bolnišnice. Ceconi je imel že več mesecev ljubavno razmerje z neko šiviljo in je ravnal na brezobziren in krunačni s svojo ženo. Po tem dejanju je odpeljala gospa svoje štiri otroke svoji materi in se naznaniila policiji.

— **Nesreča radi vojaške patrone.** Štirinajstletna Marija Taškarjeva v Rudniku je našla vojaško patrono ter jo vrgla doma v ogrom. Deklica je vsled eksplozije močno poškodovana na rokah, njun bratec, ki je stal poleg nje, pa po obrazu in na očeh.

Smrtno nevarno ranjenega so našli dne 24. t. m. ob pol devetih zvečer četvrtovodjo Jošpa Plevnika, doma iz Buč pri Celju, pred Andovičevimi vrati na Radeckega cesti. Ležal je v nezavestni ves okrvavljen. Pri njem so našli dve pismi: eno na starše, drugo na nekio osebo, radi katere je naperil nase revolver. Prepeljali so ga v bolnico. Da bi okreval ni upanja!

Strela ubila žensko. Dne 17. t. m. pooldne ob štirih, je strela udarila v posestnico Nežo Štamberger v Št. Vidu niže Ptuja, ki je bila takoj mrtva. Slučaj je tem žalostnejši, ker je tudi pred letom njen mož smrtno ponesrečil in sedaj ostane edina deklica, ki je komaj dvanajst let stara, brez očeta in matere. Posestvo je brez gospodarja.

Rodbinska žaloigra. Iz Solnograda poročajo: Zadnjo noč se je odigrala tu strašna rodbinska žaloigra, ki je zahtevala pet človeških žrtev. Izdelovalec peči Karel Brummer je zastrupil svojo 33letno ženo in svoje tri otroke, stare šest, osem in deset let, z modro galico. Trupla je položil drugega poleg drugega na postelje za roko v roki. Nato se je vlegel sam k mrtvimi na posteljo, je objel svojo hčer z desnico in se ustrelil z revolverjem v vrce. Bil je takoj mrtvev. Zapustil je pismo, v katerem pravi, da ga je prisilil do tega dejanja strah pred finančnim polonom.

Nepojasnjeni slučaj. Iz Beljaka poročajo: Na pokopališču so našli pred kratkim v papir zavito truplo novorojenega dečka. Bržone gre za deformat. Osamljena je 21 letna, v Gradcu rojena Maria Gressl, ki je stanovala tedaj v Beljaku pri neki gospi, ki jo zapustila z izgovorom, da gre v celovško porodino. Od tedaj je izginila brez sledu. Njena mati, ki biva v Voitsbergu, ne ve ničesar o njej.

Politični Salon. Na Dunaju izhaja v zadnjem času časopis »za visoko aristokracijo, za finančni svet in za veleindustrijo« pod imenom »Politični Salon«. Ta list izhaja izključno le za te kroge, med katerimi se nahaja pred vsemi vodilni člani gospodske zbornice in ni pristopen javnosti . . . kar je vsega obžalovanja vredno.

24.000 kron ukradenih. V Maribor je prišel po opravkih nek posestnik od Sv. Antona v Slovenskih goricah. Hotel si je kupiti vilu in zato je vzel seboj precej denarja. Zvečer si je iskal zabave. Stopil je v gostilno, kjer je bila rodbina. Pil je precej. Več mož se mu je približalo, da ga spremijo v stanovanje. Toda izgubil se je drug za drugim. Zadnji ga je nesel nekaj časa do stanovanja. Ko je prišel k sebi, je zapazil, da mu je zmanjkal denar.

Uboga igralka! Operetna igralka, gospa Mici Günther zapušča dunajsko Straussovo gledišče, ker ji ravniateli ne more plačati dovolj gaže. Njegov predlog, da ji plača za deset mesecev skupni honorar šest in osemdeset tisoč krom, torej osem tisoč šest sto krom na mesec, je odklonila in pripomnila, da bi morala umreti od lakoči, če bi sprejela to »borno« gajo. — Komentanja mi treba.

Shod v Sp. Ščki se bo vršil jutri ob pol 8. zvečer v restavraciji pri Sternu. Dnevni red: praznovanje prvega maja.

Shodi.

Zidarsnost, v soboto dne 27. t. m. ob 7. uri zvečer v društvenih prostorih. Poroča sodrug Petajan.

V Rajhenburgu se vrši shod v nedeljo 28. t. m. ob 9. dop. v gostilni gosp. J. Leskovška. Poroča sodr. Petajan.

V Brežicah se bo vršil shod v nedeljo 28. t. m. ob 4. popold. v gostilni g. V. Grobnerja na kolodvoru. Poroča sodr. Petajan.

Radeč, v nedeljo dne 28. t. m. ob 9. uri popoldne. Poroča sodrug Cobal.

Vrhovo, v nedeljo dne 28. t. m. ob 2. uri popoldne. Poroča sodrug Cobal.

Vojna.

Nemške čete so včeraj zopet začele prodirati v smeri proti Amiensu. Napad se je vršil v odseku med Somme in potokom Luce in zapadno Avre blizu izliva Luce. Podjetje je imelo ugoden taktičen uspeh. Boj pa je pokazal, da so Francozi dobro organizirali svojo obrambo. Močne rezerve so bile takoj pri roki ter so uspešno ovirale nemško napredovanje.

Prejeli smo naslednja brzjavna poročila:

Dunaj, 25. aprila. Uradno se razglaša: Ob gorjem toku reke Devoli v Albaniji smo zavrnili francoske napade. — Šef generalnega štaba.

Berlin, 25. aprila. Wolffov urad poroča iz glavnega stana: Na bojišču ob Lysi se je izjalovil močan francoski protinapad na višino Vleugelhoech. Krajevi boji severozapadno Bethuna, Festuberta in ob obeh straneh Scarpe. Južno Somme smo napadli Angleži in Francozi pri Villers-Bretonnux. V srditem boju si je naša infanterija izsilila pot skozi gnjezdica strojnih pušk, pri čemer smo se z uspehom posluževali oklopnih vozov. Zavzeli smo Hawgard, za katero mesto se je bil ljt boj. Na zapadnem bregu Avre smo prodri do višine severno Castela.

Cel dan je sovražnik v ljudih protinapadih poskušal zavrniti naše napade. Njegovi poskusi so ostali brez uspešni. Boji so se nadaljevali celo noč. Ujeli smo nad 2000 mož, uplenili 4 topove in veliko množino strojnih pušk. Z ostalih bojišč nič novega. — Ludendorff.

Berlin, 25. aprila zvečer. Čete generala pl. Arнима stoje v ljutem boju za Hemmel.

London, 25. aprila. »Evening Standard« poroča: V današnjih bojih so Nemci v smeri na Amiens znatno napredovali.

Zadnje vesti.

Czernin o cesarjevem pismu.

Dunaj, 15. avgusta. Pred nekaj dnevi je priobčilo nekaj listov vest, da je izjavil grof Czernin v razgovoru z načelnikom nemško načon. zveze, dr. Waldnerjem, pod častno besedo, da je cesarsko pismo v obliki, ki jo je priobčila francoska vlada potvora. Dr. Waldner pravi sedaj v nekem pismu, da ta vest ne odgovarja resnici. Grof Czernin mi — pravi v pismu — tega pod častno besedo ni izjavil, temveč mi je celo reklo, da mu je pokazal cesar kopijo onega pisma, ki jo je spoznal grof Czernin kot politično neoporečno.

Gospodska zbornica sili v opozicijo.

Dunaj, 25. aprila. Korespondenčni urad poroča: Na včerajšnji seji na Dunaju navzočih članov, skupine desnice, se je povodom razprave od obeh drugih strank gospodske zbornice predložene izjave tudi soglasno izreklo začudenje, da se izjava take vsebine sploh more nasvetovati v gospodski zbornici.

Brambni odsek posl. zbornice.

Dunaj, 24. aprila. V brambnem odseku so razpravljali o § 14 glede povečanja črnovoiniške dolžnosti. Posl. Seitz je predlagal, naj se debata konča in naj se preide k glasovanju. Predlog je bil sprejet.

Proti koncu seje je izročil posl. Resel domobr. ministru interpelacijo, ki ima za predmet ravnanje z ruskimi ujetniki v Bleckmannovih tovarnah v Mürzzuschlagu. Ti so dejali, da hočejo domov, ker je z Rusijo mir, saj so smeli tudi avstrijski ujetniki zapustiti tujino. Zato so jih poslali deloma v kazensko taborišče, dekoma so jih navezali v parku pri tovarni. Posl. Resel je spominil na cesarjevo odredbo, ki prepoveduje navezavanje. Ruski vojni ujetniki niso več ujetniki, ker je sklenjen z Rusijo mir in je zategadel to nedopustno, sploh pa jih je treba kot ujetnike smatrati za vojake in temu primereno tudi ravnavati z njimi. Posl. Resel je vprašal ministra, je li pripravljen natančno preiskati te dogodke in kaznovati krivce.

Dodatno se je dotalmil posl. Resel tudi razmer v štajerskih voleobratih, kjer nastopajo vojaški voditelji v dogovoru z podjetniki surovo in ositro proti delavskim zaupnikom. Od ministra je zahteval, da se napravi tem razmeram konec, ker je sicer pričakovati izgredov od delavcev samih.

Ogrski državni zbor.

Budimpešta, 25. aprila. Zbornica razpravlja o državnem proračunu. Poročalec Barta nasvetuje z ozirom na čisto poseben parlamentarni položaj, da se glasuje za proračun.

Manifestacija češko-slovaškega dijaštva 1. majnika.

Praga, 25. aprila. Zveza češkoslovaškega dijaštva proklamira v znak solidarnosti vseh ljudskih slojev za 1. majnik stavko vseh visokošolcev. Dopoldne 1. majnika bo priredila zveza manifestacijski shod za ustanovitev ljudskega vseučilišča.

Srbška skupščina za mir.

Geneva, 25. aprila. Ugleđni člani tukajšnje srbske naselbine pripovedujejo o resnem sporu med srbsko vlado in večino skupščine glede nadaljevanja vojne. Večinske stranke zahtevajo od ministrskega predsednika, naj bi pričel mirovna pogajanja s centralnimi državami, kar pa Pasić odklanja. Poslanci groze, da odklonijo vojne kredite. Pasić izjavlja, da Srbija z ozirom na njen razmerje k ententi ne more vstopiti v mirovna pogajanja.

Szterenyi zavlačuje volilno reformo.

Poročilo iz Budimpešte: Ker Szterenyi ni more dobiti pri raznih strankah večine za sporazumno kabinet, je to misel opustil in se postavil sedaj na stallšče, naj se predlagana volilna reforma za sedaj preloži!! Osebnostim, s katerimi se je razgovarjal, je izjavil, da hoče sestaviti prehodno ministrstvo, ki bo zavleklo vprašanje volilne reforme do jeseni.

Velika napetost med Nemčijo in Holandsko.

Hag, 25. aprila. Minister vnajnih zadev Loudan, je danes v prvi zbornici izjavil, da ne more in ne sme prikrivati, da je položaj postal zelo resen. Minister je izjavil, da več ne more povedati.

Italijanska ofenziva.

Bern, 25. aprila. Švicarski vojaški kritiki sklepajo iz raznih ukrepov, da se Italija pripravlja na ofenzivo. Italijanske čete se zbirajo ob južni Tirolski. Od Piave se velik del italijanske armade prevaža na planoto v ozemlju Asiaga, kjer se vrše živahne bojne priprave.

Že ministrska kriza.

Bukarest, 25. aprila. Dne 22. t. m. so odstopili besarabski »ministri« od svojih mest. Ministra Inculec in Giuhureanu sta še isti dan prisegla kralju na ustavo. Za upravljanje Besarabije so imenovali prefekte, ki bodo sodelovali skupno z ravnateljskim svetom. Ravnatelji so zastopniki ministrstev in bodo odstopili, brž ko bo izvedena preosnova rumunske ustave v zmislu pogojev, ki jih je stavila Besarabija.

Aprovizacija.

Meso na zelene izkaznice B št. 1 do 1200 dobe stranke po znižanih cenah na Poljanski cesti štev. 15 v soboto, dne 27. t. m. Določen je tale red: od 1. do pol 2. štev. 1 do 120, od pol 2. do 2. štev. 121 do 240, od 2. do pol 3. štev. 241 do 360, od pol 3. do 3. štev. 361 do 480, od 3. do pol 4. štev. 481 do 600, od pol 4. do 4. štev. 601 do 720, od 4. do pol 5. štev. 721 do 840, od pol 5. do 5. štev. 841 do 960, od 5. do pol 6. štev. 961 do 1080, od pol 6. do 6. štev. 1080 do konca.

Meso na zelene izkaznice B št. 1201 do konca dobe stranke po normalnih cenah v cerkvi sv. Jožefa v soboto, dne 27. t. m. popoldne. Določen je tale red: od 1. do pol 2. štev. 1201 do 1320, od pol 2. do 2. štev. 1321 do 1440, od 2. do pol 3. štev. 1441 do 1560, od pol 3. do 3. štev. 1561 do 1680, od 3. do pol 4. štev. 1681 do 1800, od pol 4. do 4. štev. 1801 do 1920, od 4. do pol 5. štev. 1921 do 2040, od pol 5. do 5. štev. 2041 do 2160, od 5. do pol 6. štev. 2161 do 2280, od pol 6. do 6. štev. 2281 do konca.

Maraselada na zelene izkaznice A. prejmejo stranke v soboto, dne 27. t. m. popoldne pri Mühlensu na Dunajski cesti. Določen je tale red: od 2. do 3. št 1 do 80, od 3. do 4. št. 81. do 160, od 4. do 5. št. 161 do konca. Vsaka oseba dobi pol kg kg stane 1 krono.

Inozemsko meso. Mestna aprovizacija bo oddajala inozemsko meso v soboto, dne 27. t. m. vselej od 7. do 9. dopoldne v cerkvi sv. Jožefa.

Teleće meso za težko bolne, ki leže. Tisti težko bolni, ki so prijavljeni v aprovizacijskem uradu na Poljanah, ki so se izkazali z zdravniškim spričevalom in z gospodarjevim potrdilom, da leže, prejmejo teče meso na izkaznice, na katere dobivajo sicer meso le v nedejo, dne 28. t. m. dopoldne od 7. do 9. na Poljanski cesti št. 15.

Zabela na rumene izkaznice C. Mestna aprovizacija bo delila v soboto, dne 27. t. m., v ponedeljek, dne 29. t. m., v torek, dne 30. t. m. in v četrtek, dne 2. maja pri Mühlensu na Dunajski cesti zabelo na rumene izkaznice C. Stranke dobe za vsako osebo po 20 dkg masti in po 10 dkg jedilnega loja. Kilogram také zabele stane 10 krom. Določen je ta-le red: V soboto, dne 27. t. m. popoldne od pol 2. do pol 3. št. 1 do 120, od pol 3. do pol 4. št. 121 do 240, od pol 4. do pol 5. št. 241 do 360, od pol 5. do pol 6. št. 361 do 480. — V ponedeljek, dne 29. t. m. popoldne od 8. do 9. št. 481 do 600, od 9. do 10. št. 601 do 720, od 10. do 11. št. 721 do 840, popoldne od pol 2. do pol 3. št. 841 do 960, od pol 3. do pol 4. št. 961 do 1080, od pol 4. do pol 5. št. 1081 do 1200, od pol 5. do pol 6. št. 1201 do 1320. — V torek, dne 30. t. m. dopoldne od 8. do 9. št. 1321 do 1440, od 9. do 10. št. 1441 do 1560, od 10. do 11. št. 1561 do 1680, popoldne od pol 2. do pol 3. št. 1681 do 1800, od pol 3. do pol 4. št. 1801 do 1920, od pol 4. do pol 5. št. 1921 do 2040, od pol 5. do pol 6. št. 2041 do 2160. — V četrtek, dne 2. maja dopoldne od 8. do 9. št. 2161 do 2280, od 9. do 10. št.

